

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет медицини та громадського здоров'я
Кафедра хірургічних хвороб**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Оториноларингологія**

Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>222 «Медицина»</u>
Назва освітньої програми	<u>Медицина</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Доцент кафедри хірургічних хвороб, к.мед.н Чернишева Інна Едуардівна	0977185653	innachernysheva7777@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Оториноларингологія» є опанування студентами необхідних знань та вмінь для оволодіння основами діагностики та лікування людей різного віку з ЛОР-патологією, на основі вікової анатомії, фізіології ЛОР-органів, етіології та патогенезу захворювань, їх класифікацій, особливостей клінічної картини, а також здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з медицини, необхідних у професійній діяльності, які встановлені освітньо-професійною програмою.

Завданнями вивчення дисципліни «Оториноларингологія» є вивчення теоретичних основ оториноларингології як науки (термінологія, методи дослідження, загальні клінічні симптоми основних захворювань вуха, горла, носа, принципи діагностики та лікування, профілактики захворюваності).

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Оториноларингологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я зі спеціальності «Медицина», або у процесі навчання, що передбачає здійснення діагностичного пошуку і характеризується комплексністю та складністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання і розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі до використання сучасних інформаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці, відпочинку та харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК5. Здатність до визначення принципів та характеру лікування, реабілітації та профілактики захворювань.

ФК6. Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК7. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги

ФК8. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК9. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК10. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК13. Здатність до проведення експертизи працездатності.

ФК14. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК15. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

ФК21. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК22. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Навчальна дисципліна «Оториноларингологія» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Володіти інформацією з фундаментальних і клінічних біомедичних наук, достатньою для здійснення ефективної професійної діяльності в умовах постійного оновлення фундаментальної та прикладної медичної інформації. Критично осмислювати наявні проблеми та результати досліджень в сфері своєї спеціальності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

РН2. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання.

РН3. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта.

РН4. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я

РН5. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань.

РН6. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

РН7. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

РН8. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

РН12. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

РН13. Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

РН15. Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

РН16. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

PH18. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

PH20. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

PH21. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

PH24. Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи і безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціуму; вміти приймати рішення і нести за них відповідальність, ефективно працювати в команді.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

- основні принципи організації отоларингологічної допомоги населенню України;
- клініку, діагностику та лікування окремих захворювань вуха, горла, носа;
- методику та особливості обстеження отоларингологічного хворого;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

Здобувачі вищої освіти повинні вміти:

- діагностувати різноманітні механічні пошкодження ЛОР-органів;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травмах ЛОР-органів;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження отоларингологічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з захворюванням ЛОР-органів.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	години	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова/вибіркова
3	90	14	28	48	4	7	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	усього	лекції	практ.	самост. роб.
Тема 1. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР-органів.	13	2	4	7
Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження ЛОР-органів.	15	2	6	7
Тема 3. Гострі і хронічні захворювання вуха.	13	2	4	7
Тема 4. Гострі і хронічні захворювання носа та навколоносових пазух.	13	2	4	7
Тема 5. Гострі і хронічні захворювання глотки.	13	2	4	7
Тема 6. Гострі і хронічні захворювання гортані.	13	2	4	7
Тема 7. Невідкладні стани в оториноларингології.	10	2	2	6
<i>Усього годин</i>	90	14	28	48
Підсумковий контроль - екзамен				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР-органів. Оволодіння студентами практичними навичками: користування лобним рефлектором, проведення отоскопії, передньої риноскопії, фарингоскопії, непрямой ларингоскопії, дослідження прохідності слухової труби, визначення гостроти слуху,	4
2	Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження ЛОР-органів. Клінічна анатомія зовнішнього і середнього вуха. Будова завитки та її рецепторного апарата. Дослідження слухової функції. Клінічна анатомія заднього лабіринту. Провідні шляхи кохлеарного та вестибулярного апарату. Будова зовнішнього носа. Функціональні відділи порожнини носа. Клініко-топографічні відносини навколоносових пазух. Методи дослідження. Анатомічні утворення носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки. Топографія гортані.	6
3.	Тема 3. Гострі і хронічні захворювання вуха. Шляхи проникнення інфекції в середнє вухо. Оцінка даних отоскопії у хворих на гострий отит. Стадії гострого отиту. Показання до парацентезу. Наслідки захворювання. Клінічна картина мастоїдиту. Класифікація хронічних отитів. Диференційна діагностика мезо- та епітимпаниту. Лабіринтити. Негнійна патологія вуха. Діагностика отосклерозу. Причини нейро-сенсорної приглуховатості.	4
4	Тема 4. Гострі і хронічні захворювання носа та навколоносових пазух. Деформація зовнішнього носа і носової перегородки. Фурункул носа. Можливі ускладнення. Гострі і хронічні риносинусити: класифікація, діагностика і лікування. Риногенні внутрішньочерепні та внутрушньоорбітальні ускладнення.	4

5	Тема 5. Гострі і хронічні захворювання глотки. Гострі тонзилофарингіти та їх ускладнення. Хронічні запальні захворювання глотки та їх ускладнення, консервативне та хірургічне лікування. Хронічний аденоїдит. Гіпертрофія піднебінних мигдаликів.	4
6	Тема 6. Гострі і хронічні захворювання гортані. Гострий ларингіт, класифікація. Клінічна картина гострого стенозуючого ларинготрахеїту. Хронічний ларингіт, можливі ускладнення. Принципи консервативного та хірургічного лікування.	4
7	Тема 7. Невідкладні стани в оториноларингології. Етіологія, класифікація, клініка стенозів гортані. Невідкладна допомога. Види трахеотомії, техніка виконання. Покази до конікотомії. Причини носових кровотеч. Передня і задня тампонада. Видалення сторонніх тіл ЛОР-органів. Опіки стравоходу	2
	Усього	28

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Оториноларингологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

N п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Атипові форми мастоїдитів. Клінічна картина мастоїдита Бецоляда. Що входить в триаду Граденіго. Форми отоанtritів. Клінічна картина латентної форми отоанtritита. Види хірургічного втручання при атипових мастоїдитах.	7
2	Тема 2. Сучасні методи хірургічного лікування хронічних гнійних середніх отитів та приглуховатості. Сануючі та слуховідновні операції. Типи тимпаноластики. Мірінголастика: види лоскутів. Умови для позитивної динаміки після тимпаноластики.	7
3	Тема 3. Доброякісні пухлини верхніх дихальних шляхів. Класифікація доброякісних пухлин гортані. Юнацька ангіофіброма носоглотки: клінічна картина, діагностика, лікування. Доброякісні пухлини носа: методи діагностики, клінічна картина та лікування. Доброякісні пухлини ротоглотки: класифікація, скарги хворого, фарінгоскопічна картина, методи діагностики та лікування.	7
4	Тема 4. Запальні захворювання зовнішнього вуха. Класифікація зовнішніх отитів. Фурункул вуха: клінічна картина та можливі ускладнення. Бешиха, екзема вушної раковини. Етіологія зовнішнього отиту. Шляхи проникнення мікрофлори в шкіру зовнішнього слухового проходу. Диференційна діагностика фурункула з мастоїдитом. Отомікоз. Клініка та лікування хондроперихондрита вушної раковини.	7
5	Тема 5. Гострі і хронічні захворювання носа. Етіологія, патогенез, стадії і лікування гострого риніту. Класифікація хронічних ринітів. Клініка, риноскопична картина, види лікування гіпертрофічного риніту. Субатрофічний риніт: особливості перебігу. Форми алергічного риніту: діагностика, перебіг, Лікування вазомоторного риніту. Озена.	7
6	Тема 6. Гострі вторинні тонзиліти. Ангіни при інфекційних захворюваннях. Ангіни при захворюваннях крові. Етіологія, клініка, формула крові, лікування ангіни при інфекційному мононуклеозі. Клінічна картина агранулоцитарної ангіни. Диференційна діагностика ангіни при дифтерії. Особливості перебігу скарлатинозної ангіни.	7
7	Тема 7. Інфекційні гранульоми ЛОР-органів.	

	Етіологія, патогенез, клініка і діагностика склероми верхніх дихальних шляхів. Туберкульозні гранульоми ЛОР-органів. Сифілітичні гранульоми носа, глотки, гортані: скарги хворого, данні анамнезу, клінічна картина, діагностика, лікування.	6
	Усього	48

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
Підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	Фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит.
--	--

Питання до іспиту

1. Основні етапи розвитку оториноларингології як самостійної медичної дисципліни.
2. Історія розвитку оториноларингології в Україні.
3. Анатомія та фізіологія носа і при носових пазух.

4. Опіки, відмороження носа. Лікування.
5. Фурункул носа. Клінічні симптоми, методи лікування.
6. Гострі риніти. Лікування, профілактика.
7. Носова кровотеча. Причини, засоби зупинки кровотечі.
8. Види сторонніх тіл порожнини носа. Принципи їх видалення.
9. Причини гострих і хронічних захворювань приносових пазух. Клінічні симптоми. Методи лікування.
10. Анатомія і фізіологія глотки.
11. Аденоїди. Аденоїдити. Клінічні симптоми, методи лікування, профілактика. Вплив аденоїдів на прилеглі органи і розвиток дитячого організму.
12. Гіпертрофія піднебінних мигдаликів: клініка, лікування.
13. Ангіни. Причини, класифікація, догляд. Ускладнення
14. Дифтерія глотки. Ознаки дифтерійного нальоту. Взяття мазка на дифтерію.
15. Хронічний тонзиліт. Причини, методи лікування.
16. Фарингомікоз (лептотрихоз, кандидомікоз): клініка, лікування.
17. Сторонні тіла глотки. Методи видалення.
18. Анатомія та фізіологія гортані і трахеї.
19. Гострий ларингіт. Клінічні симптоми, лікування.
20. Гострий стенозуючий ларинготрахеобронхіт у дітей. Особливості перебігу, методи лікування.
21. Стеноз гортані. Причини, ступені тяжкості, клінічні симптоми, засоби терапевтичного лікування.

22. Набір медичного інструментарію для трахеотомії. Техніка виконання.
23. Методи видалення сторонніх тіл з гортані, трахеї, бронхів.
24. Анатомія та фізіологія вуха (зовнішнього, середнього та внутрішнього).
25. Механічні, термічні, хімічні травми зовнішнього вуха.
26. Фурункул зовнішнього вуха. Причини, клінічні симптоми, лікування.
27. Сірчана пробка. Особливості видалення.
28. Сторонні тіла зовнішнього вуха, їх різновиди, особливості видалення.
29. Гостре та хронічне запалення середнього вуха. Причини, лікування.
30. Особливості гострого отиту в дітей грудного віку.
31. Гострий мастоїдит: визначення поняття, клініка, діагностика, лікування. Антромастоїдотомія.
32. Види мастоїдиту. Особливості клінічного проявлення антриту, мастоїдиту у дітей.
33. Диференційна діагностика епітимпаніту і мезотимпаніту.
34. Лабіринтит: форми, клініка, лікування.
35. Шляхи та етапи розповсюдження інфекції з вуха у порожнину черепа.
36. Отогенні екстра- і субдуральні абсцеси: клініка, лікування.
37. Синустромбоз та отогенний сепсис: клініка, лікування.
38. Отогенний менінгіт: клініка та перебіг.
39. Отогенний абсцес мозку: клініка, лікування.
40. Отогенний абсцес мозочку: клініка, лікування.

41. Хвороба Мен'єра: етіологія, патогенез, клініка, лікування.
42. Сенсоневральна приглуховатість: причини, клініка, лікування.
43. Отосклероз: патогенез, клініка, сучасні методи хірургічного лікування.
44. Військово-лікарська експертиза ЛОР-органів.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50

Підсумковий контроль екзамен	50
Всього балів	100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

(для іспиту)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E	незадовільно	не зараховано
35-59 (3)	Fx		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Попович В.І. Сучасні стандарти лікування гострих запальних захворювань ЛОР - органів (Рекомендації). Київ, 2019. 80 с.
2. Невідкладна допомога в оториноларингології: навчальний посібник / Науменко О.М., Васильєв В.М., Дєєва Ю.В., Безшапочний С.Б. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 2017.144с.
3. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.: підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. Київ, 2017. 680 с.
4. Посібник до практичних занять з оториноларингології для викладання за кредитно-модульною системою: Навчальний посібник. / Мітін Ю.В., Науменко О.М., Дєєва Ю.В., Шевчук Ю.В., Островська О.О. Київ: ВСВ «Медицина», 2015. 136 с.
5. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 460 с.

6. Мітін Ю.В., Науменко О.М., Дєєва Ю.В. Посібник до практичних занять з оториноларингології для викладання за кредитно-модульною системою: Навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Асканія», 2008. 165 с.

7. Дитяча оториноларингологія: Національний підручник. / Лайко А.А., Косаковський А.Л. та ін. Київ : Логос, 2015. 576 с.

Додаткова:

1. Вказівки з воєнно-польової хірургії / за ред. Я.Л.Заруцького, А.А.Шудрака. Київ : СПД Чалчинська Н.В., 2014. 396 с.

2. R. Corbridge, N. Steventon. Oxford Handbook of ENT and Head and Neck Surgery. Paperback, 2020. 496 p.

3. Y. Mitin, Y. Deyeva, Y. Gomza, V. Didkovskyi etc. Otorhinolaryngology. Medicine, 2018. 264 p.

4. R. Probst, G. Grevers, H. Iro. Basic Otorhinolaryngology. A Step-by-Step Learning Guide. Thieme, 2017. 430 p.

5. M. M Paparella. Paparella's Otolaryngology Head & Neck Surgery (2 Volumes). Hardcover, 2020. 460 p.

Електронні інформаційні ресурси

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Електронна база наукових публікацій Національної медичної бібліотеки Національного інституту здоров'я США;

[https://library.gov.ua/svitovi-e-resursy/dir category/general/](https://library.gov.ua/svitovi-e-resursy/dir%20category/general/)

4. Освітній портал НМУ імені О. О. Богомольця <http://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/biblioteky/>